గోడ

బాపట్ల బస్సు ఎక్కికూర్చున్నాను.

బస్సు కదిలేదాకా ఆఫీసులోవాళ్ళు బడ్జెట్‌గూర్చి, రిజర్వేషన్ ఆందోళన గూర్చి, ఆఫీసులో గుర్నాథం గూర్చి మాట్లాడేరు. మధ్య మధ్యలో మా నాన్న ఆరోగ్య పరిస్థితి గూర్చి ప్రశ్నలు వేశారు. అటెండెరు ద్రాక్షపళ్ళ బుట్ట తెచ్చి బస్సులో నా సీటు ప్రక్కన పెట్టాడు. మిగతా చిల్లర ఇవ్వబోయేడు. అతని దగ్గరే వుంచుకోమని చెప్పి, అప్పుడప్పుడూ యింటికెళ్ళి అమ్మగారికి కనబడి వెళ్తూండు' అని చెప్పాను.

బస్సు కదిలింది.

బస్సు సిటీ పొలిమేరలు దాటేంతవరకూ ఆఫీసు గొడవలే మనసులో మెదులుతూ వున్నాయి.

ఇంటిమీద ధ్యాసమళ్ళడానికి చాలాసేపు పట్టింది.

"ఫాదర్ సీరియస్, స్టార్ట్ ఇమ్మిడియెట్లీ"

తమ్ముడి దగ్గర్నుంచి టెలిగ్రాం రావడం ఇది మూడోసారి. మూడుసార్లు పొన్నూరు వెళ్ళి తిరిగివొచ్చేడు. నాన్న ఆరోగ్యం మెరుగవ్వడంతో.

నాన్నకి ఎనభైయేళ్ళ వయస్సు. "హైదరాబాదు వొచ్చేయ్యి. ఇక్కడ పెద్దడాక్టర్లు వున్నారంటే..." ససేమిరా.... అక్కడ నుంచి కదలనంటాడు. బలవంతంచేసి తీసుకు రావడం నాక్కూడ ఇష్టంలేదు. పెద్దాయన మొదట్నుంచి అక్కడ అలవాటుపడిన మనిషి పట్నం వచ్చినా వుండలేదు.

మా యింట్లో ఆఖరిశ్వాస వొదలాలంటాడు.

మండువా లోగిలి యిల్లు మాది.

చుట్టూ పెద్ద ప్రహరీగోడ. తూర్పుదిక్కున పెద్ద ఆర్చీ. ఆ ఆర్చీపై పిల్లన గ్రోవి

ఊదుతున్న గోపాలకృష్ణుడి రంగుల బొమ్మ. రెండువైపుల ఆవులు, మోరపైకెత్తి గోపాల కృష్ణుడివైపుచూస్తూ, మురళీనాదం వింటూ మైమరచివున్న ఆ ఆవులు. కృష్ణుడి బొమ్మపై కాళింది సర్పం పడగవిప్పి గొడుగులా ఏర్పడిన బొమ్మ రోడ్డున పోయేవాళ్ళందరి దృష్టి ఆకర్షించేది.

ప్రహరీ గోడ మా తాతయ్య కట్టించాడట. దాదాపు వందేళ్ళ చరిత్ర వుంది దానికి. ఇంటిచుట్టూ గోడ పది అడుగుల ఎత్తు వుంటుంది. ఆగోడ పాత తరానికి ఈ తరానికి మధ్య వారధి. ఆర్చీ దగ్గర పెద్ద గేటు. రాజుగారికోటగోడలా వుంటుంది.

గేటుకు ఇరువైపులా రెండు పెద్ద అరుగులున్నాయి. వూళ్ళో పెద్దమనుష్యులంతా సాయంకాలమయ్యేసరికి ఆ అరుగుల మీదకు చేరుకునేవారట. తాతయ్య మాటంటే వూళ్ళోవాళ్ళందరికి వేదవాక్కు ఊళ్ళో ఏ సమస్య వొచ్చినా అక్కడ పరిష్కారమయ్యేది.

నాకు ఆరేళ్ళ వయస్సప్పుడే తాతయ్య చనిపోయేడు. చెట్టంత మనిషి, పెద్ద మీసం. ఛాతీమీద దట్టంగా వెంట్రుకలు. వీపుమీద గూడ వుంచేది. అరుగుమీద కూర్చుని పుగాకు పాయలు తీస్తూ చుట్టచుట్టుకోవడం "ఫఫ్.... ఫఫ్" మని రెండు పెదిమల మధ్య చుట్ట అదిమిపెట్టి చుట్ట తాగడం నాకింకా లీలగా గుర్తు.

నాయనమ్మ చెబుతూ వుండేది. ప్రహరీగోడ కట్టించేటప్పుడు పునాదుల్లో పెద్ద ఇత్తడి పెట్టె దొరికిందట. అందులో ఎప్పటిదో మధ్య బంగారపు పువ్వుతో వెండి పళ్ళాలు, గ్లాసులు, వడ్డాణాలు దొరికాయట.

ఆ పెట్టె 'నాకు రావాలంటే... నాకు రావా'లని తాతయ్య, తాతయ్య తమ్ముడు పోట్లాడుతున్నారట. వాళ్ళిద్దరి మధ్య కర్రసాముచూడటానికి వూళ్ళోవాళ్ళంతా ప్రోగయ్యారట. చిన్న తాతయ్యకే ఎక్కువ దెబ్బలు తగిలేయి. ఆ కోపంలో తాతయ్య గడ్డివాములు తగలెట్టాడు చిన్న తాతయ్య.

మరుసటి రోజు నుంచి ఎవ్వరికి కనబడలేదు చిన్న తాతయ్య. తాతయ్యకి భయపడి పారిపొయ్యాడని కొందరు, చిన్న తాతయ్యని చంపేసి గోడ పునాదుల్లో వేసి గోడకట్టడం పూర్తిచేశాడని మరికొందరంటూవుండేవాళ్ళు.

మొత్తంమీద 'చైనాగోడ'కున్నంత చరిత్ర లేకపోయినా కాస్తోకూస్తో చరిత్ర వుంది మా ప్రహరీగోడకి.

చిన్నప్పుడు ఆ గోడ ఎక్కి చుట్టూ తిరిగేవాళ్ళం నేను మా తమ్ముడు. దక్షిణం దిక్కున గోడకు ఆనుకుని బొబ్బాయి చెట్లుండేవి. బొబ్బాయి కాయమీద ఎర్రగీతలు కనబడాగనే కోసేసి చిట్టిపీపాలో పడేసేవాళ్ళం. మరుసటి రోజుకల్లా మెత్తగా పండిపోయ్యేది. వోసారి కాయలు కోస్తుంటే గోడమీద నుంచి కిందపడ్డా. రెండుమూడు పళ్లురాలినై. నుదిటిమీద పెద్ద గాయమైంది. నుదుటి మీద గాయం మచ్చ శాశ్వతంగా వుండిపోయింది.

ఆ గోడలమీద ఎన్నిసార్లు ఎన్నికల గుర్తులు, పేర్లు, వాగ్దానాలు రాశారో! చిన్నప్పుడు నేనే ఎన్నికల ప్రచారం చేసేవాళ్ళను పిల్చుకొని గోడలమీద రాయించేవాడిని. అన్ని పార్టీల ప్రచారం మా ప్రహరీగోడల మీద చోటుచేసుకునేవి. కొన్ని పార్టీలవాళ్ళకి వో నమ్మకం వుండేది. ఎవరు ముందు మా గోడమీద రాస్తే వాళ్ళ పార్టీ అభ్యర్థి గెలుపొందుతాడనే నమ్మకం వుండేది.

సినిమా వాల్‌పోస్టర్ల సంగతి చెప్పనవసరంలేదు. మా చిన్నతనంలో వో టూరింగ్ టాకీస్ వుండేది. మరి ఇప్పుడో ఐదారు సినిమాహాళ్ళు వున్నాయి. గోడల నిండా సినిమాతారల బొమ్మలే. పని పాటలకు వెళ్ళేవాళ్ళు వో ఐదునిముషాలు ప్రహరీగోడ దగ్గర నిలబడి వాల్ పోస్టర్లు చూసి వెళ్ళాల్సిందే.

నాన్న పూర్తిగా తాతయ్యకి వ్యతిరేకం. నాన్నదంతా సాత్విక మనస్తత్వం. ఎవ్వరినీ నొప్పించేవాడు కాదు. ఇప్పటికీ వూళ్ళో పాతకాలం నాటి మనుష్యులు అరుగులమీద జేరినా వాళ్ళ మాటలు నాన్న వినడమేగాని నోట్లోనుంచి మాట ఊడిపడేది కాదు.

నాన్న తరంలో ప్రహరీగోడలో ఎన్నో మార్పులు వచ్చాయి. నాన్నకి వార్ధక్యం వొచ్చినట్లుగానే ఆ గోడకి వార్ధక్యం వొచ్చింది. గోడ అక్కడక్కడ బీటలువారింది. పెచ్చు లూడిపోయి ఇటుకలు బయటపడ్డాయి. ఆర్చీ మీది కృష్ణుడి బొమ్మ రంగులు వెలసిపోయి కళావిహీనంగా తయారయ్యింది. ఇల్లు మరమ్మత్తులు చేయించాడేగాని, ప్రహరీగోడ జోలికి వెళ్ళలేదు తమ్ముడు. ప్రహరీగోడ మరమత్తు అనవసరమని వాడి భావన.....

బస్సు సూర్యాపేటలో ఆగింది.

బస్సు దిగి టీ తాగాను.

బస్సుస్టాండు దగ్గర్లో వో కాంపౌండ్‌వాల్ కన్పించింది. ఆరడగులు ఎత్తు, తొమ్మి దంగుళాల వెడల్పు వున్న గోడ. గోడపైన అందమైన, డిజైన్స్, గోడపైభాగంలో గాజుపెంకులు గుచ్చబడి వున్నాయి. గోడకి ఇనుపగేటు.

కాలంలో చాలా మార్పులొచ్చాయి. ఇప్పుడెవరు పది అడుగుల ఎత్తు, రెండడగులు వెడల్పుతో ప్రహీరీగోడ కడుతున్నారు. ఆర్చీలు అసలే కట్టడంలేదు.

బస్సుఎక్కి కూర్చున్నాను.

❖ ❖ ❖

బస్సుదిగి ఇంటికి వెళ్ళేసగికి అప్పుడే తెల్లవారుతూంది.

రాత్రి పెద్ద వర్షం కురిసింది కాబోలు రోడ్డంతా చీదర, చీదరగా వుంది. రోడ్డు ప్రక్కన గుంటలనిండా నీళ్ళు.

దోవలోనే రిక్షా ఆపి పలకరించాడు బంధువొకాయన.

"ఇప్పుడేనా రావడం? రాత్రే పోయాడయ్యా మీ నాన్న! మంచితనం తప్పితే మనిషిలో మరొకటి కానరాదు. ఆయన తరం అయిపోయింది. ఇక వుంటానబ్బాయి.... తొందరగా ఇంటికి వెళ్ళు. మీ తమ్ముడు ఎదురుచూస్తూ వుంటాడు నీ కోసం."

రిక్షా కదిలింది.

నాన్న ఎవ్వరినీ పల్లెత్తు మాట అనేవాడు కాదు. ఎప్పుడూ పొలాల్లో తోపుల్లో తిరుగుతుండేవాడు. తీరిక దొరికినప్పుడు అరుగుమీద కూర్చుని ఎవ్వరన్నా చెప్పే కబుర్లు వింటూ వుండేవాడు.

"నాన్నా! మణిపాల్ వెళ్ళి ఇంజనీరింగ్ చదువుకోవాలి. డబ్బు కావాలంటే"– అడిగినంత ఇచ్చేవాడే కాని "ఏం చదువురా అది? అక్కడ ఎన్ని రోజులుంటావ్? ఎప్పుడొస్తావ్? డబ్బు జాగ్రత్తగా వాడుతున్నావా?"– అని అడిగేవాడే కాదు.

చివరిరోజుల్లో అనారోగ్యం తప్పితే ముక్కు చీది ఎరుగడు. తన పనేమిటో తాను చేసుకుపోవడం, పిల్లలమీద పెద్దగా మమకారం పెంచుకోకపోవడం, ఏ సమస్య పట్టించుకోకపోవడం వల్లే హాయిగా అన్నేళ్ళూ బ్రతికాడేమో? మరి ఇప్పుడో? ఆస్తిపాస్తుల మీద మమకారం.... పిల్లల్ని గొప్పవాళ్ళని చెయ్యాలనే తపన.... పట్టుదల వుండటంలో తప్పులేదు గాని, అడ్డదార్లు తొక్కి లక్షలు లక్షలు సంపాదించి పిల్లల్ని లక్షాధికార్లను చెయ్యాలనుకోవటం పొరపాటు. మనిషి ఈ ఆత్రంలో ఆయుఃపరిమణాన్నే తగ్గించుకొంటున్నాడు.

"బ్లడ్‌ప్రెజర్, హార్ట్ ఎటాక్స్ కారణం ఏమిటి?

....ఆత్రం....

ఇంటికి వెళ్ళగానే ఎదురుగా కన్పించిన మరో దృశ్యం నన్ను కదిలించివేసింది.

ప్రహరీగోడ, ఆర్చీ కుప్పగాకూలిపోయింది.

నాన్న చనిపోయిన క్షణాల్లోనే గాలివానకి ప్రహరీగోడ కూడా కూలిపోయిందట.

నాన్నకి దహన సంస్కారాలు పూర్తయ్యాయి.

వొచ్చిన చుట్టాలంతా వెళ్ళిపోయారు.

ఆఫీసుకు వెళ్ళాలనించక నెలరోజులు సెలవు పొడిగించా.

మొదట రెండు మూడ్రోజులు తమ్ముడు ముభావంగా వుంటే నాన్న చనిపోయినందుకు 'అప్‌సెట్' అయ్యేడేమోననుకున్నాను.

ఆ తర్వాత రుసరుసలు మొదలుపెట్టాడు. నాన్న వీలునామా రాసిపోలేదట.

వాడు పొలం వెళ్తుంటే నేనూ బయల్దేరాను.

"పొలంమీద అయివేజు, రైసుమిల్లు మీద ఆదాయం మొత్తం మనింట్లో ఎంత వుండి వుంటుందిరా?"

లెక్కలు అడుగుతున్నందుకు వాడికి కోపం వొచ్చింది. ముఖం ముడుచుకున్నాడు.

మాగాణి పొలాలన్నీ తిరిగి తమలపాకుల తోట దగ్గరకొచ్చాం. అది అయిదెకరాల మెట్టభూమి.

మోటర్ షెడ్డు దగ్గర కూర్చున్నాం.

పని కుఱ్ఱాకడిని పురమాయించి కొబ్బరిబొండాలు కొట్టించాడు తమ్ముడు.

మళ్లీ అడిగా డబ్బెంతుందని.

"నాన్న దినానికి అయిదువేలయింది. ఇంకా నలభై వేలుండొచ్చు."

"ఆ డబ్బు నాకిచ్చేయి. పొలం, ఇళ్ళ స్థలాలు, మన ఇల్లు నువ్వు తీసుకో. ఆ డబ్బు నా సొంతానికి కాదు. ప్రహరీగోడ కట్టిందామనుకుంటున్నాను."

తమ్ముడి మొహం ప్రసన్నం అయ్యింది.

"ఆ ప్రహరీగోడ కట్టించే బదులు రెండెకరాల మాగాణి కొనుక్కోవచ్చు.... అయినా ప్రహరీగోడ అవసరమేముంది ఇప్పుడు. అంతగా కట్టించాలంటే వొంటిరాయి వరుసలో తక్కువ ఖర్చుతో కట్టించుకోవచ్చు. పైగా మన ఇంట్లో భాగం వొద్దంటున్నావ్. ప్రహరీగోడ నువ్వు కట్టించడమెందుకు?"

"ఇక్కడ పొలాలు, ఇల్లూ, నీవేవారా! పొలాల్లో తిరిగి కష్టపడి పంట పండిస్తుంది నువ్వు. చిన్నప్పటి నుంచి ఈ వూళ్ళో వుంది నువ్వు. నువ్వూ నాన్న కష్టపడి రూపొందించిన డబ్బు ఖర్చుపెట్టి చదువుకుంది నేను. సిటీలోనే పాతికేళ్లు గడిపేశా! శేషజీవితం కూడా అక్కడే! ఎప్పుడన్నా ఇక్కడకు వస్తే పాతకాలం గుర్తుగా, మన ప్రహరీగోడ కన్పించేది. ఆ గోడ ముందున్న అడుగులమీదే తాతయ్య మనల్ని వొళ్ళో కూర్చోబెట్టుకుని కబుర్లు చెబుతూ వుండేవారు. చుట్టుపక్కల వూళ్ళో వాళ్ళంతా ఆశ్చర్యంగా మన గోడకేసి చూస్తుండేవాళ్లు. ఆ కట్టుబడికి విస్తుపోతుండేవాళ్ళు... ఆ రోజుల్లో అంత పెద్ద ప్రహరీ గోడలు, ఆర్చీలు ఎవ్వరూ కట్టించలేదు. ఆ పాతకాలం నాటి కట్టడాన్ని యథాతథంగా కట్టించాలని నా మనస్సు ఉవ్విళ్ళూరుతుంది. నా ఇంజనీరింగ్ అనుభవం కూడా ఉపయోగించి నలుగురిని ఆకట్టుకునేటట్లు కట్టిస్తా!"

నా మాటలు వాడికంతగా రుచింపలేదు. నన్నో పిచ్చివాడిలా జమకట్టి నావైపు చూడటం ప్రారంభించాడు.

❖ ❖ ❖

మొత్తంమీద కష్టపడి తాతయ్య కాలం నాడు ఆర్చీపై కృష్ణుడి బొమ్మ, ఆవుల బొమ్మలు చెక్కిన శిల్పి కొడుకును పట్టుకున్నాను. ఆయన బాగా ముసలివాడై పొయ్యాడు. మొదట ఓపిక లేదన్నాడు. డబ్బు ఎక్కువగా ముట్టజెపుతాననేసరికి బయల్దేరేడు. వాళ్ళ కుటుంబం వంశపారంపర్యంగా శిల్పకళకే అంకితమై పోయారట. శిల్పకళ పెద్దగా ఆదరణ లేకపోవడంతో బాగా చితికిపోయింది వాళ్ళ కుటుంబం.

మళ్ళీ ప్రహరీగోడ లేచింది. ఆర్చీ, దానిపై గోపాలకృష్ణుడి మోహనరూపం. ఇరుపక్కల ఆవులు మనోహరంగా తయారయ్యాయి.

ప్రహరీగోడ కట్టిస్తుంటే మా తమ్ముడి పిల్లలు ఆసక్తిగా చూస్తున్నారు.

వాళ్లు తప్పకుండా వాళ్ళ పిల్లలకు చెబుతారు. "ఈ గోడ మీ తాతయ్య కట్టించాడురా?" అని. సరైన అవగాహన వుంటే "పాత కట్టడానికి మళ్ళీ జీవం పోశారు శిల్పులు, మేస్త్రీలు, తాతయ్య దేముంది? డబ్బులున్నాయి కాబట్టి కట్టించగల్గారు" అని తప్పకుండా అనుకుంటారు.

– 'యువ' మాసపత్రిక– సెప్టెంబర్ **1985**